

החוג לספרות עברית וכללית

ראש החוג לספרות עברית וכללית: ד"ר טל הולץ
שעות קבלה: יום ד, 13:45-12:15 (בתיאום מראש)
מיקום: אורן 117 (חדר 4)
tal.holz@beitberl.ac.il | 09-7473141

סגל החוג: פרופ' נורית בוכוויץ, ד"ר שי בידרמן, ד"ר יעל בלבן, ד"ר עינת ברעם אשל, ד"ר טל הולץ, ד"ר עידית עינת נוב, ד"ר לי שיר

תוכנית הלימודים בחוג לספרות פותחת בפני לומדיה צוהר למסורות עשירות של ביטוי אמנותי בכתב – בספרויות העולם ובספרות העברית, בפרוזה ובשירה, בספרות למבוגרים ובספרות ילדים ונוער. בצד ההנאה האסתטית, הגירוי האינטלקטואלי והחוויות הרגשיות המורכבות שמזמנת הספרות לקוראיה, נובעת חשיבותה גם מכך שהיא משמשת כלי מרכזי בעבודת מחנכים ומחנכות, למן החינוך הקדם-יסודי ועד לבית הספר התיכון. בכל השלבים הללו נמסר חלק ניכר מתוכני ההוראה באמצעים ספרותיים, משום שיצירות ספרות מעולות מקדמות נושאים אישיים וציבוריים, מקנות ידע ותפיסות עולם, מנחילות נורמות תרבות ומאפשרות לקוראיהן להתמודד עם בעיות אישיות.

הלימודים בחוג מבטיחים היכרות שיטתית ומעמיקה עם המחקר המסורתי של הספרות והפואטיקה על כל ענפיהן ועם מגמות עכשוויות בחקר הספרות והתרבות. הם מפגישים את הלומדים עם יצירות מופת מספרות העולם ומן הספרות העברית והישראלית; מעניקים כלים לפרשנות מושכלת וביקורתית של יצירות ספרות אגב טיפוח ההתבוננות ביחסי הספרות עם אומנויות אחרות (קולנוע, איור), עם התרבות הפופולרית ועם הפרקטיקה החינוכית והטיפולית; ומקדמים תהליכי למידה בסביבות דינמיות, המשולבים בטכנולוגיה אינטראקטיבית עדכנית.

למי מיועדת התוכנית?

לפונים ללימודי הוראה וחינוך במסלול בית הספר היסודי א-ו, במסלול בית הספר העל-יסודי ובמסלולים לחינוך מיוחד, חינוך בלתי פורמלי וקידום נוער המתעניינים בתחומי התרבות, הספרות הכללית והעברית וספרות הילדים והנוער.

מטרות התוכנית

- להקנות מושגי יסוד בפואטיקה ובביקורת התרבות.
- להכיר תחנות יסוד בהיסטוריה של ספרות המערב, בספרות העברית ובספרות הילדים והנוער: תקופות, אסכולות, זרמים, ז'אנרים, יוצרים מרכזיים ויצירות מופת.
- לשכלל את יכולת הפרשנות והפענוח של יצירות ספרות לסוגיהן.
- להבין את הדרכים שבהן נוטלת הספרות חלק בתהליכים תרבותיים, מעצבת אותם ומושפעת מהם.

תוכנית הלימודים

תוכנית הלימודים המלאה בחוג היא בהיקף של 26 ש"ש. הלימודים כוללים:

- קורסי חובה מבאיים בהיקף של 6 ש"ש.
- קורסי חובה מתקדמים בהיקף של 4 ש"ש.
- קורסי בחירה בהיקף של 12 ש"ש.
- פרו-סמינריון וסמינריון בהיקף של 4 ש"ש.

תוכנית הלימודים לאקדמאים שבהסבה להכשרה להוראת ספרות תותאם באופן פרטני לכל סטודנט.ית, בהתאם ללימודיו.ה הקודמים. ההכרה בלימודים קודמים תיקבע על-פי כללי האקרדיטציה של המועצה להשכלה גבוהה ומשרד החינוך.

נושאי הלימוד

- פואטיקה (תורת הספרות) תיאורטית, פואטיקה תיאורית ופואטיקה היסטורית.
- ספרות השוואתית: תקופות, יצירות, מחברים, זרמים וז'אנרים שונים בספרות המערב ובספרות העברית.
- ספרות ילדים ונוער: תיאוריה, פואטיקה, היסטוריה. בתחום זה משתף החוג לספרות פעולה עם מרכז ימימה לחקר ספרות ילדים ונוער ולהוראתה.
- לימודי תרבות: עיסוק בטקסט הספרותי מתוך עניין בסובייקט ובשאלות של זהות קיבוצית, אידיאולוגיה ומבנים פופולריים של הספרות והתרבות.

החוג לספרות עברית וכללית: נושאי הלימוד וסדר הלימודים

שנה ד	שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
קורסי חובה מבואיים (6 ש"ש)¹				
			1	מבוא לשירה: מה זה שיר?
			1	מבוא לשירה: לשון השיר
			1	מבוא לסיפורת: עלילה, מבנה וזמן
			1	מבוא לסיפורת: הדמות והמסירה
			1	מבוא לספרות ילדים: המצאת הילדות בראי המעשייה
			1	יסודות בספרות ילדים: סוגות, נראטיבים, גישות פרשניות
			1	מבוא לספרות העברית מימי הביניים: שירת תור הזהב
			1	מבוא לספרות העברית מימי הביניים: הסיפורת המחורזת
קורסי חובה מתקדמים (4 ש"ש)²				
		1		תחנות יסוד בספרות העברית: מהשכלה לתחיה
		1		תחנות יסוד בספרות העברית: דורות וגלים בספרות הישראלית
		1		גישות וזרמים בביקורת התרבות: תיאוריות יסוד
		1		גישות וזרמים בביקורת התרבות: התיאוריה החדשה
קורסי בחירה (12 ש"ש)³				
		1		אומרים שאני אינני אני - אז מי אני? זהות ועצמיות בקולנוע ובספרות
		1		הומור וסטירה בספרות

- 1 הלומדים במסלול היסודי פטורים מלמידת המבואות לספרות העברית מימי הביניים (2 ש"ש). הלומדים במסלול העל-יסודי פטורים מלמידת המבואות לספרות ילדים (2 ש"ש).
- 2 קורסי החובה "תחנות יסוד בספרות העברית" נלמדים אחת לשנתיים. בשנה העוקבת את זו שבה הם נלמדים, נלמדים קורסי החובה "תחנות יסוד בספרות הערב: העת העתיקה וימי הביניים" (בסמסטר א') ו"תחנות יסוד בספרות הערב: נאורות והעידן המודרני" (בסמסטר ב').
- 3 קורסי הבחירה משתנים בין השנים. המבחר המוצג מתייחס רק לשנת תשפ"ג. אקדמאים בהכשרה להוראה נדרשים בלמידת 14 ש"ש קורסי בחירה
- 4 נושאי הקורסים המחקריים משתנים בין השנים. הפירוט המוצג מתייחס רק לשנת תשפ"ג. אקדמאיים בהכשרה להוראה לומדים רק קורס אחד מהשניים (פרו"ס או סמינריון, עפ"י בחירתם, בהיקף של 2 ש"ש בלבד). במסגרת הקורס הזה, הם פטורים מכתובת עבודה סמינריונית/פרוסמינריונית (יגישו במקומה עבודה מסכמת בהיקף מצומצם).

שנה ד	שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
		1		ספר הספרים: ספרות ומקרא
		1		סיפורים על אהבה וחושך
		1		סופר אורח: רעידות אדמה, ואז הספרות
		1		האמת וקול האמת: תחבולת המספר הבלתי מהימן
		1		כשהמוזות רועמות: שירת מלחמה מסביב לעולם
		1		אימהות הרומן האנגלי
קורסים מחקריים (4 ש"ש)⁴				
2				פרו-סמינריון: חרוזים אדומים: תולדות שירת הנשים לילדים בישראל
2				סמינריון: תיקון אמנותי? ספרות השואה של בני הדור השני
סה"כ לימודים עיוניים: 26 ש"ש				

חטיבות במסלולים -חינוך מיוחד, קידום נוער וחינוך בלתי פורמאלי
חינוך מיוחד רב גילי - לימודי חטיבה בספרות עברית וכללית בהיקף 15 ש"ש (ללא סמינריון):

שנה ד	שנה ג	שנה ב	שנה א	נושאי הלימוד
קורסי חובה (4 ש"ש)				
			1	מבוא לשירה: מה זה שיר?
			1	מבוא לסיפורת: עלילה, מבנה וזמן
			1	מבוא לספרות ילדים: המצאת הילדות בראי המעשייה
			1	יסודות בספרות ילדים: סוגות, נראטיבים, גישות פרשניות
קורסי בחירה (11 ש"ש)				
סה"כ לימודים עיוניים: 15 ש"ש				

חינוך בלתי פורמאלי וקידום נוער - לימודי חטיבה בספרות עברית וכללית בהיקף 13 ש"ש (ללא סמינריון):

נושאי הלימוד				שנה א	שנה ב	שנה ג	שנה ד
קורסי חובה (5 ש"ש)							
			1	מבוא לשירה: מה זה שיר?			
			1	מבוא לסיפורת: עלילה, מבנה וזמן			
			1	יסודות בספרות ילדים: סוגות, נראטיבים, גישות פרשניות			
			1	מבוא לספרות העברית מימה"ב: שירת תור הזהב			
קורסי בחירה (9 ש"ש)							
סה"כ לימודים עיוניים: 13 ש"ש							